

Lasten ja nuorten mielenterveyden tilannekuva – mitä tiedämme siitä kansallisesti ja alueellisesti?

Ylilääkäri Outi Linnaranta
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Outi Linnaranta

- psykiatrian erikoislääkäri, psykiatrian dosentti, YET
- ylilääkäri, THL
- tieteellinen päätoimittaja, Itla
- Adjunct Professor, McGill University, Canada

Sidonnaisuudet

- Mielenterveysstrategian hankkeet
- kirjoittajapalkkiot Duodecim
- luentopalkkiot kuten Psykiatriyhdistys ja muut yleishyödylliset toimijat

Mitä on mielenterveysjohtaminen?

Johdetaan
mielenterveyspalveluita
parantaen vaikuttavuutta
ja saatavuutta

Kaikessa johtamisessa
otetaan huomioon työn
merkitys mielen
hyvinvoinnille

Mielenterveysjohtaminen ja implementointi

Johdetaan mielenterveyspalveluita parantaen vaikuttavuutta ja saatavuutta

Johtajan rooli, kun tunnistetaan ne kohderyhmät, joita ei nykyisellä osaamisella pystytä auttamaan

- etsitään ja muokataan sopiva interventio
- tehdään implementointisuunnitelma
- arvioidaan ja tarkistetaan suunnitelmaa eri vaiheissa
- seurataan ja arvioidaan implementoinnin onnistumista

Kaikessa johtamisessa otetaan huomioon työn merkitys mielen hyvinvoinnille

- Onnistunut implementointi lisää organisaation kapasiteettia vastata kysyntään ja lisää siten työhyvinvointia
- Lisääntynyt osaaminen vastata tarpeeseen lisää työn mielekkyyttä ja sitoutumista työhön

Yhteenvetoa tarpeesta ja palveluista

Erityisesti tyttöjen masennus- ja ahdistusoireilu on yleistynyt

noin joka kolmas tyttö, sosiaalinen jännittäminen jopa 52 %

Syömishäiriöoireilu on yleistynyt

jopa 37% tytöistä riskissä

Käytös- ja päihdeoireilun esiintyvyys on pysynyt ennallaan tai jopa vähentynyt

Nuorten **huumausainekuolemien** lisääntyminen viittaa vakavien päihdeongelmien lisääntymiseen

ADHD-lääkityksen käyttö on voimakkaasti yleistynyt

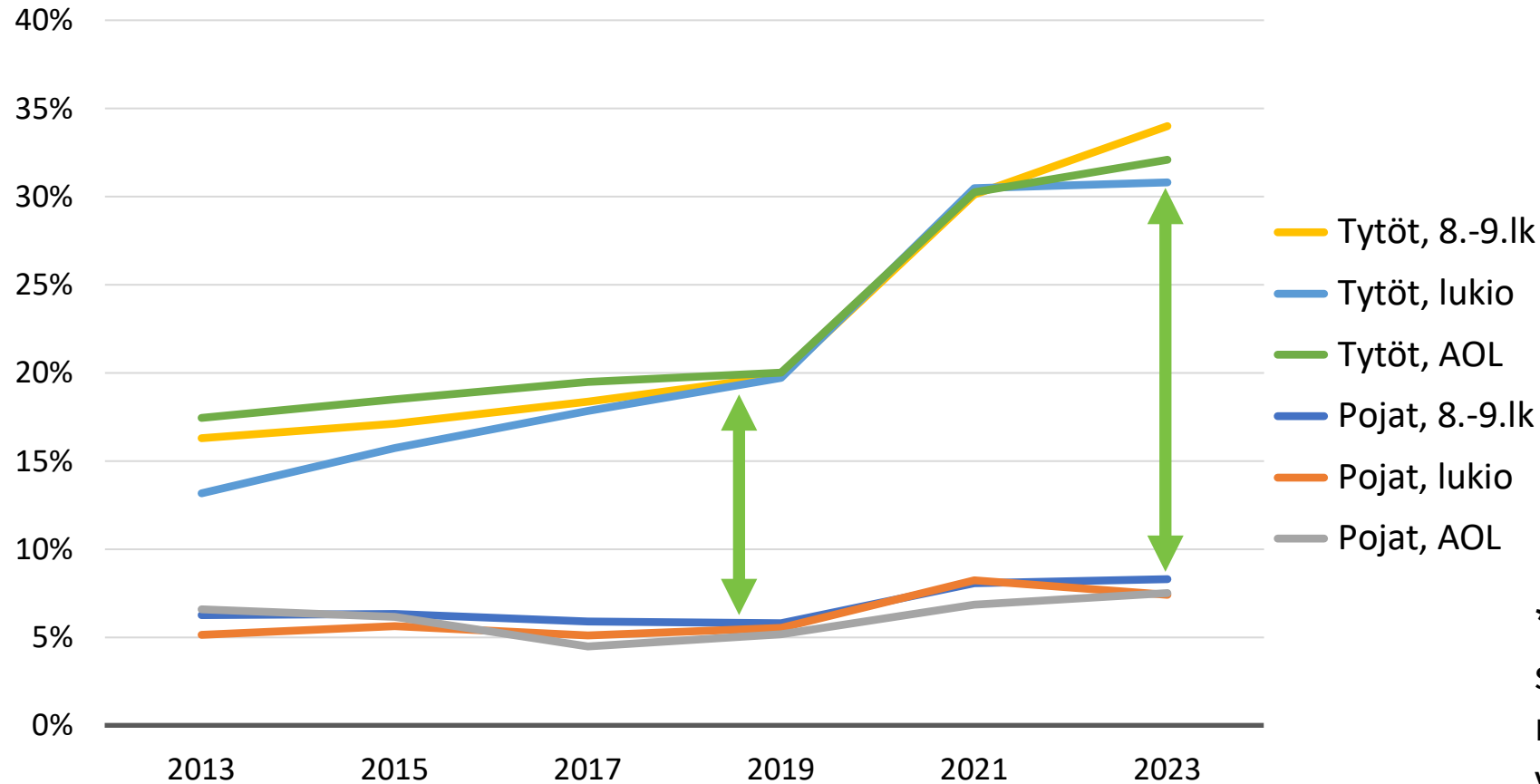
pojat 8 %

Lapset ja nuoret ovat tarvinneet ja myös saaneet enemmän mielenterveyden tutkimus- ja hoitopalveluita kuin aiemmin.

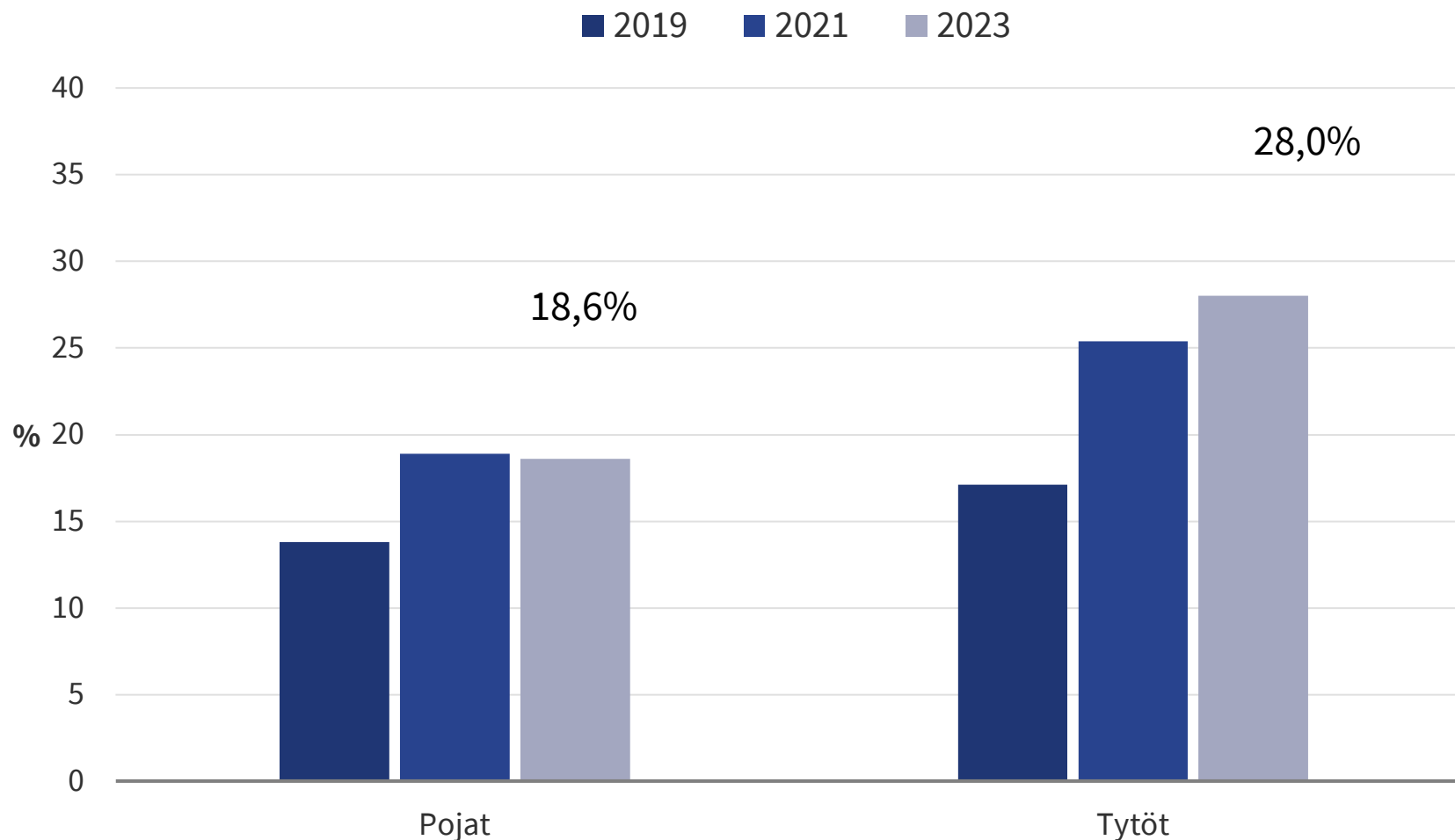
Silti palveluiden tarjonta ei kata tarvetta.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (GAD-7 \geq 10)*

*Sotkanet indikaattori 328 sukupuolen ja kouluasteen mukaan, kehityskulku v. 2013-2023

Mielialaan liittyviä ongelmia (PHQ-2 \geq 3)*

Tytöillä kolmannes myös luokat 8.-9. lukio ja ammattioppilaitokset

*Kahden viime viikon aikana 4. ja 5. luokan oppilaat 2019–2023

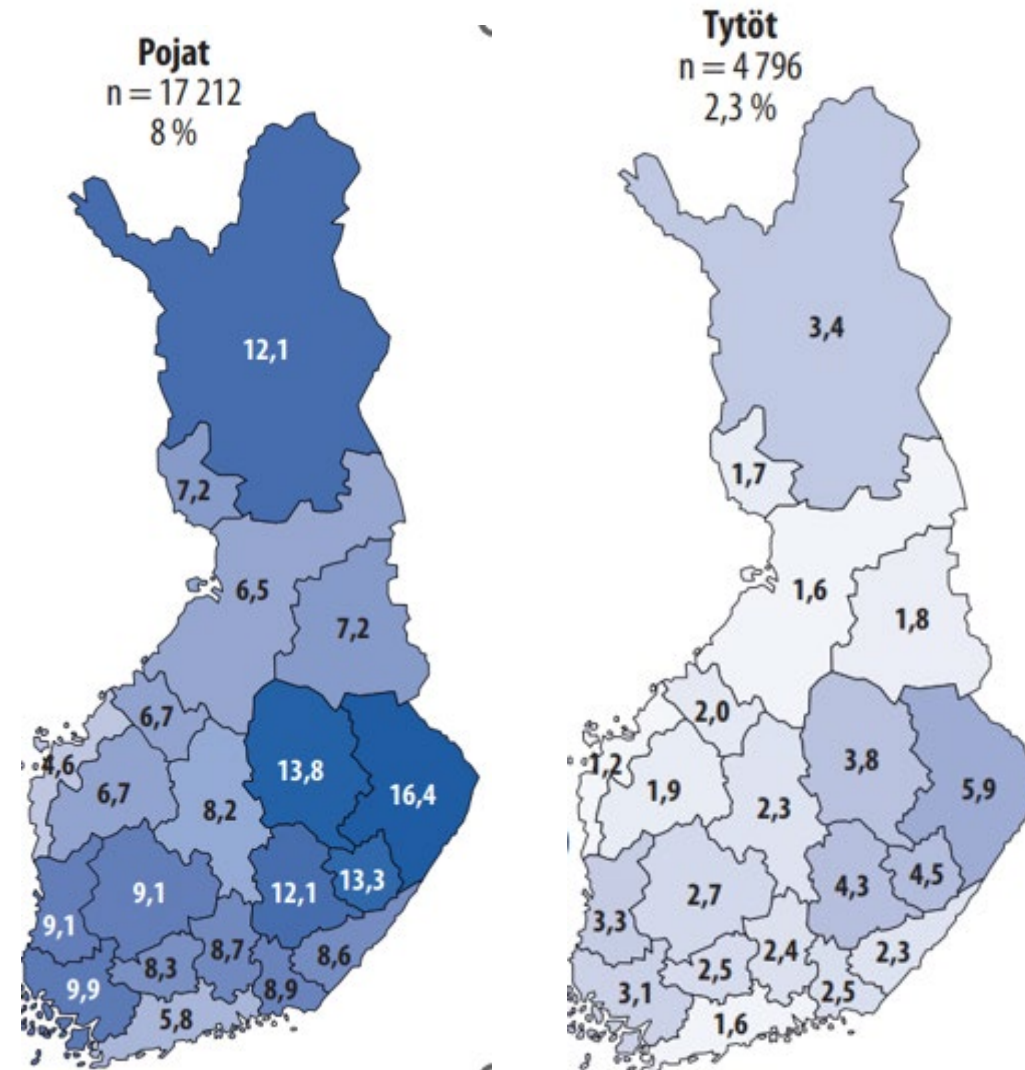
Sosiaalinen ahdistuneisuus (Mini-SPIN ≥ 6)*

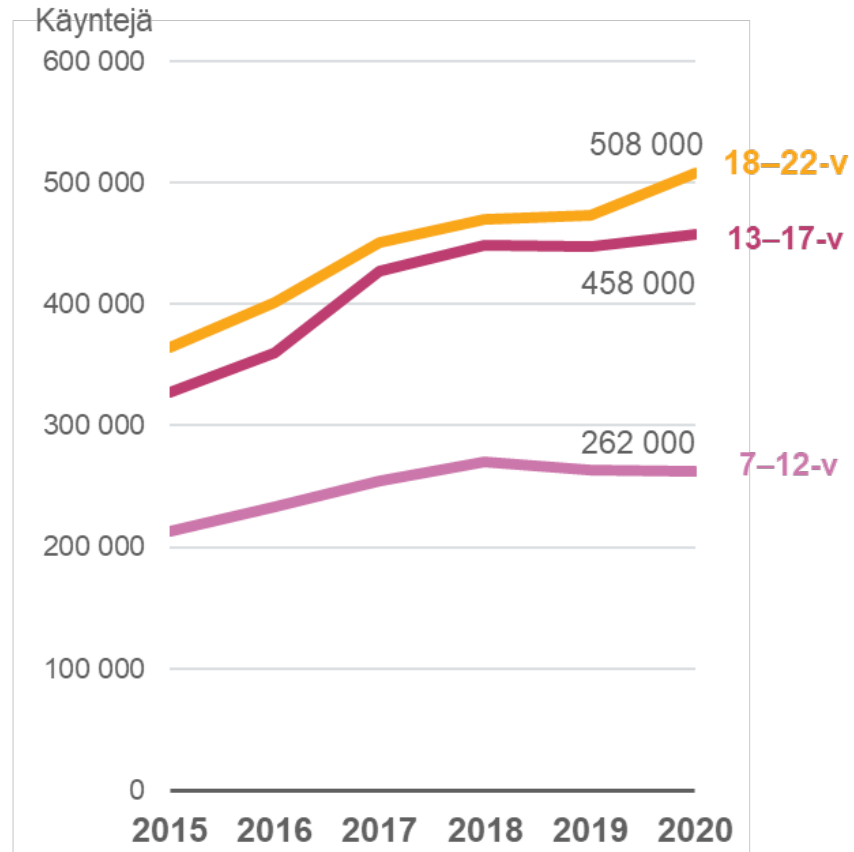
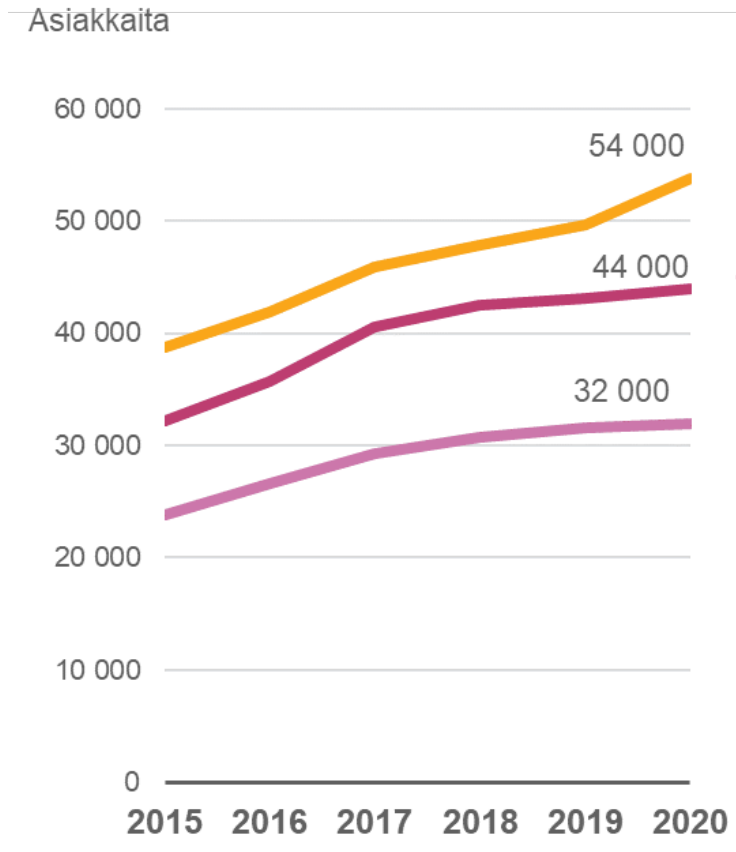
*Sukupuolen ja kouluasteen mukaan 2015, 2021 ja 2023

ADHD-lääkitys

Lasten ADHD-lääkehoidon yleistymiskehitys ei näytä tasaantuvan

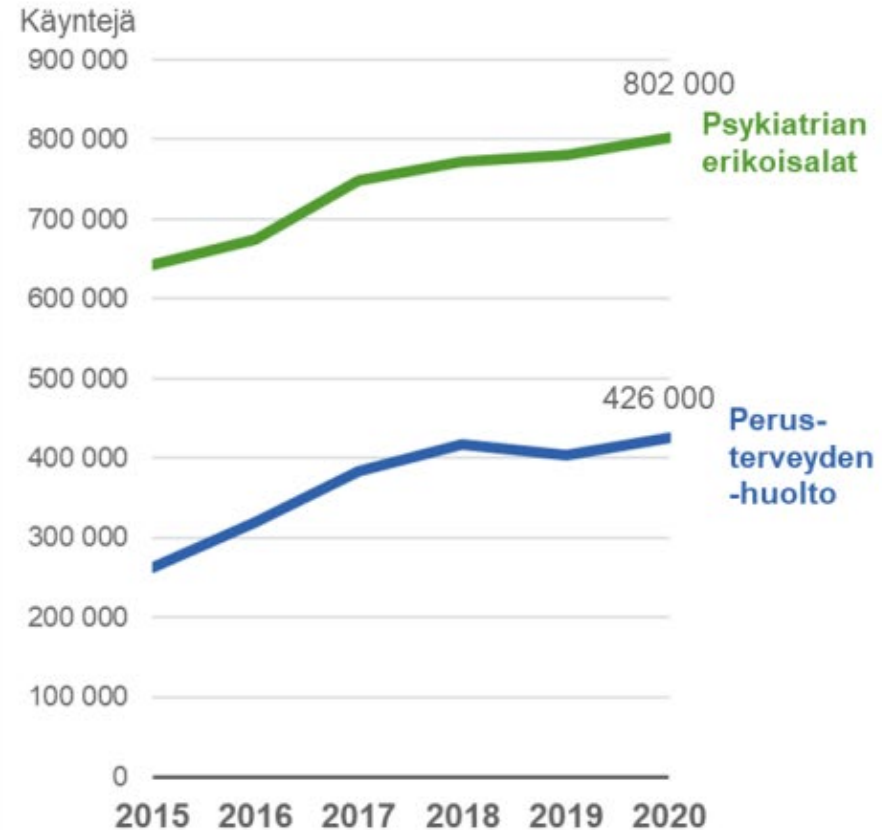
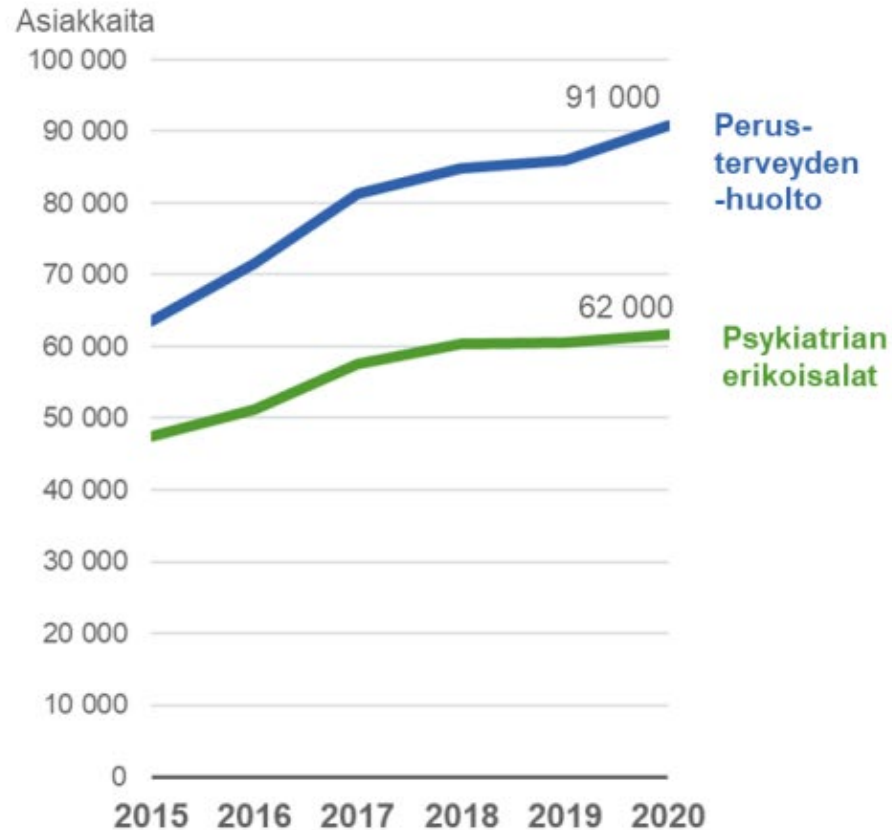

Mielenterveysperusteiset tutkimus- ja hoitokäynnit 2015–2020

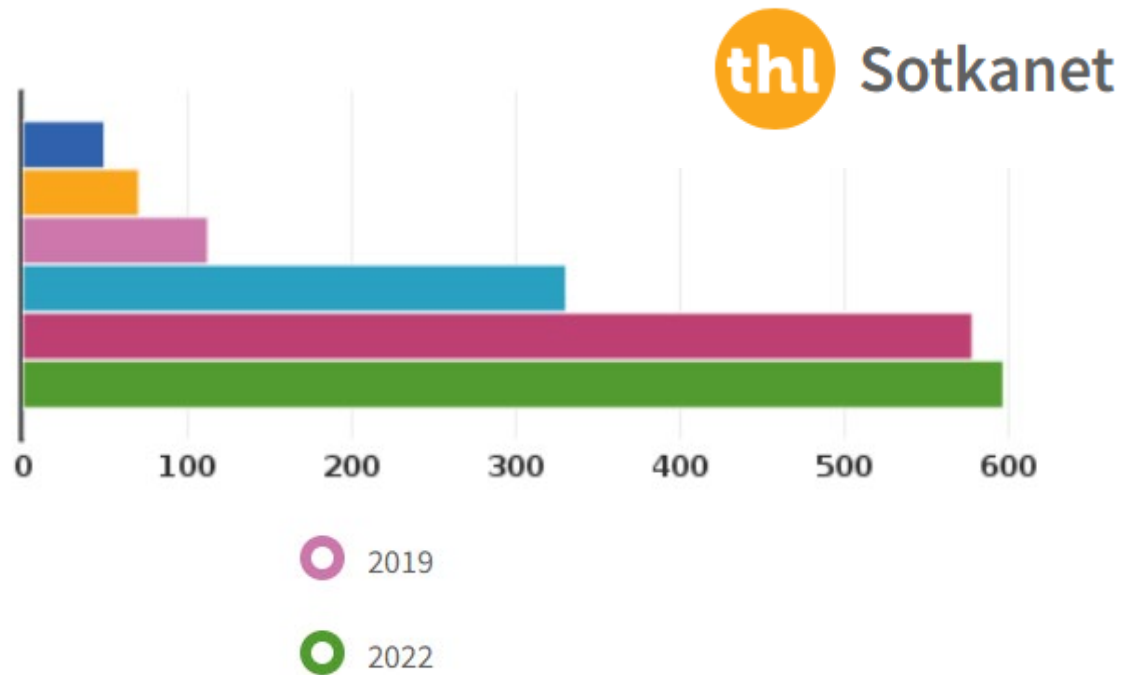
**Merkittävä lisäys
nuoruusikäisillä.
Trendi alkanut jo
aiemmin.**

Suurin osa tavataan perusterveydenhuollossa

Tapaamisten volyymi suurin erikoissairaanhoidossa

Lasten ja nuorten jonotusajat erikoissairaanhoidon

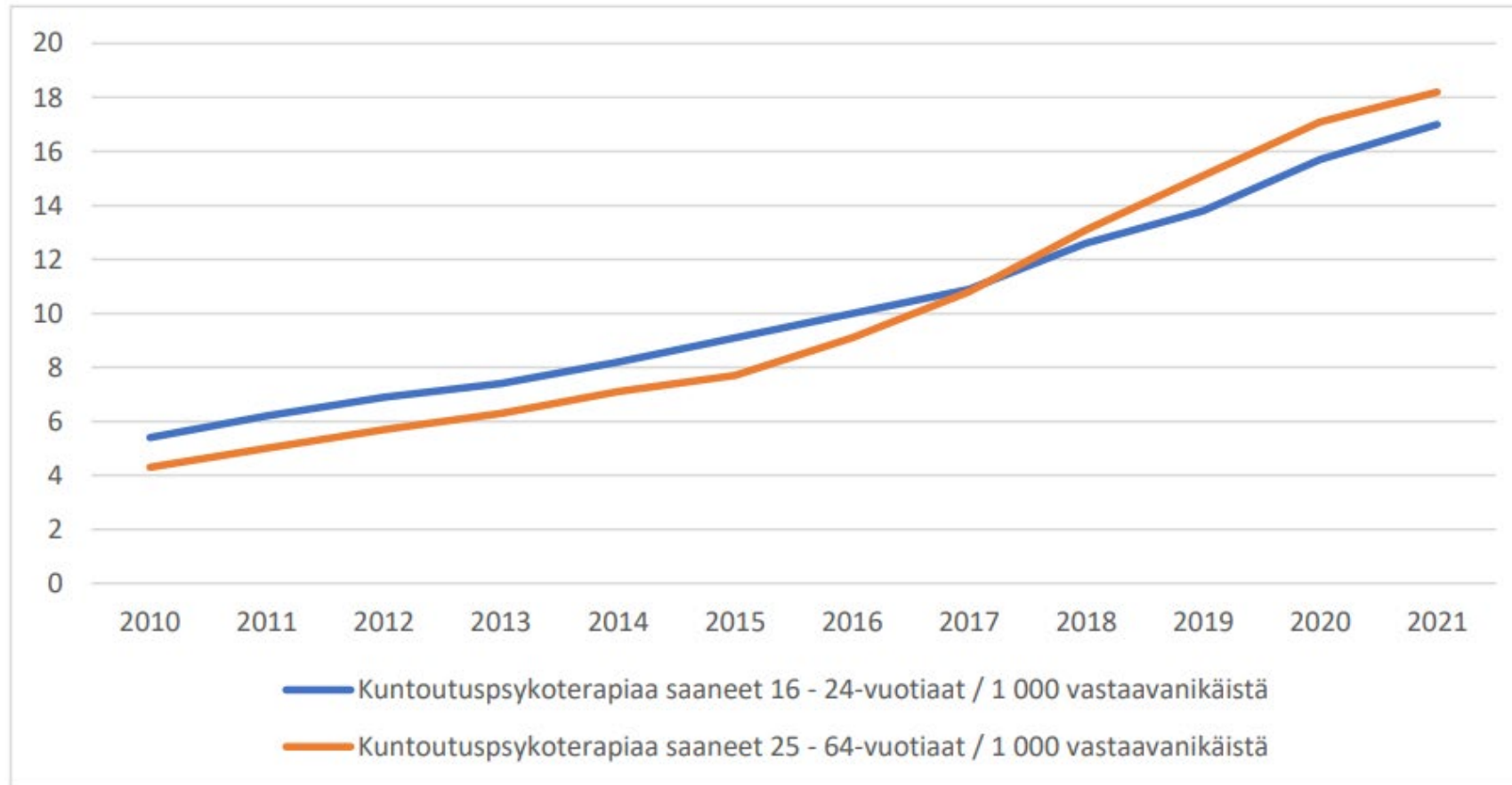
Perustasolle tarvitaan osaamista ehkäistä ja hoitaa yleisimmät lievät häiriöt

Nopea tuki perheille

Psykiatrian nopeat konsultaatiot, yhteiset diagnostiset arviot ja hoitosuunnitelmat

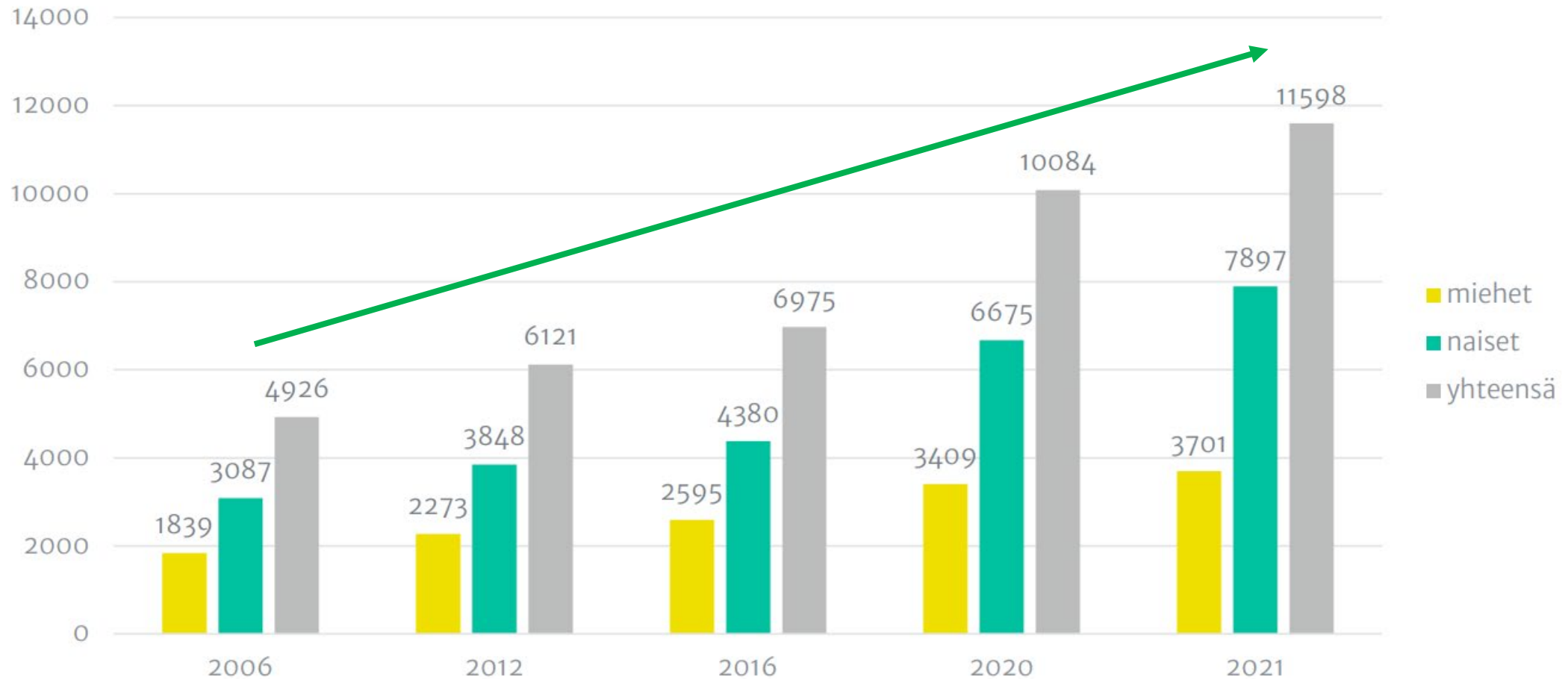
Psykiatriseen hoitoon yli 3 kuukautta odottaneet alle 23-vuotiaat 2017-2022

KELA:n järjestämä kuntoutuspsykoterapia

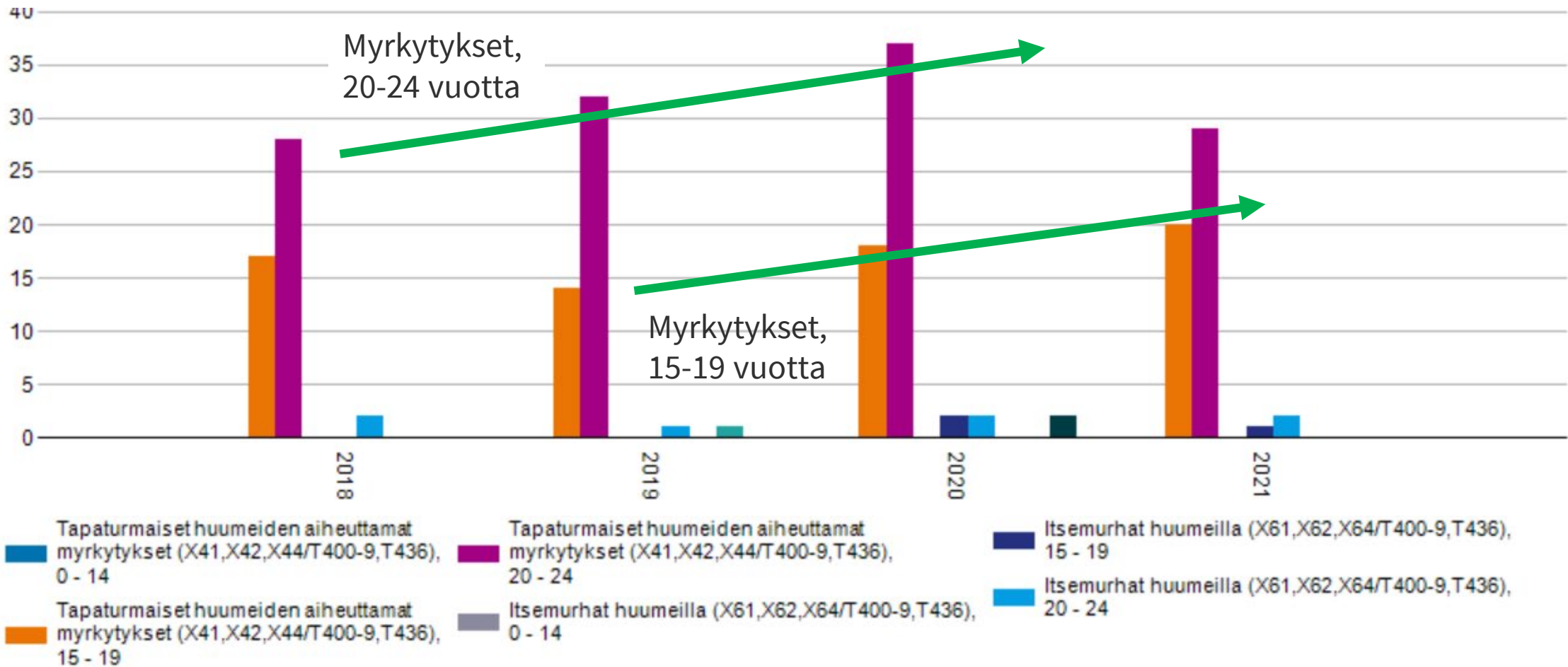

KELA:n
kuntoutuspsykoterapia
alkaa 16-vuotiaista

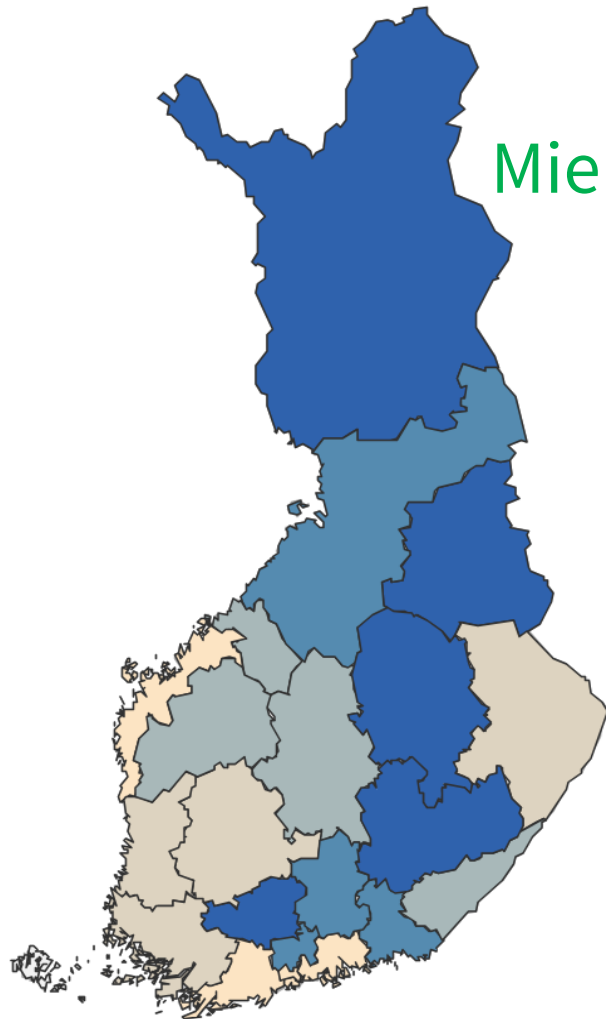
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 18-24 -vuotiaat

Nuorten huumekuolemat 2018-2021

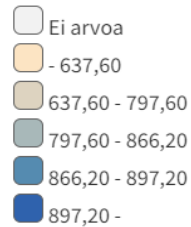

Itsemurhien takia menetetyt elinvuodet vuonna 2021

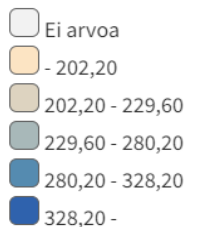
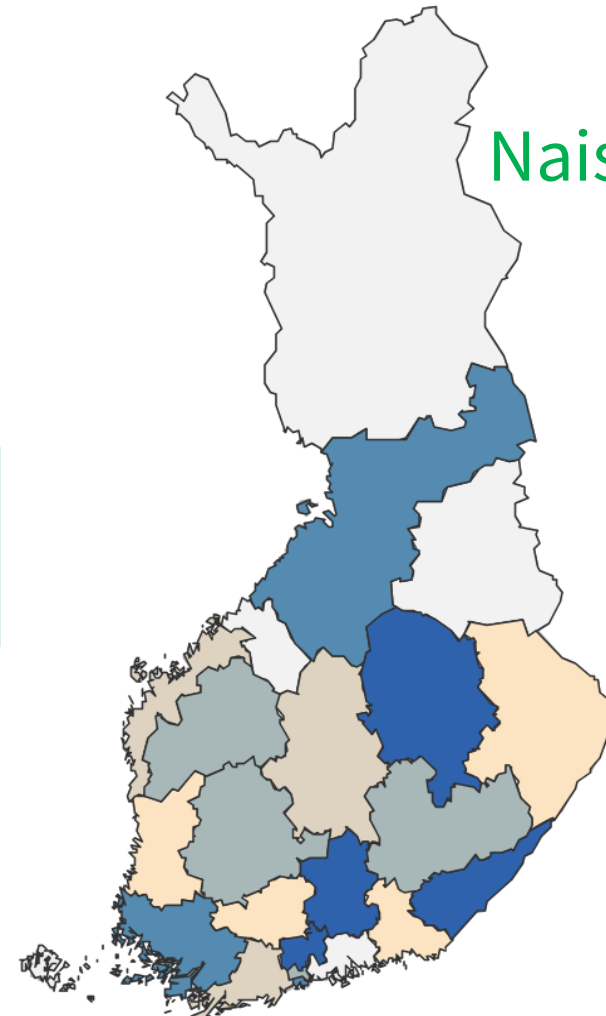

Ikävälillä 25-80 vuotta/
vastaavan ikäist

HUOM!
eri asteikko väreille

Leaflet

Leaflet

Miten vastataan lisääntyneen kysynnän haasteeseen?

Koulutetaan aikuisia

- Mielen terveyden edistäminen ja mielen terveyden tukeminen
- Nuorille tieto ja taito ylläpitää ja palauttaa mielen hyvinvointia
- Ottaa hätä ja huoli puheeksi

Koulutetaan ammattilaisia

- **Masennus, ahdistus, trauma, käytöshäiriöt: vaikuttavat lyhytinterventiot perustasolla**
- ADHD monitoimijainen perheen tuki
- Syömishäiriöiden intensiivinen avohoito

Sujuvat ja vaikuttavat palvelut

- Yhteensovittaminen
- Kolmas sektori
- Vertaistuki
- **Vaikuttavat lyhytinterventiot**

Mielenterveysstrategian positiivisen muutoksen ketjureaktio

- Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin tiedot ja taidot rakentuvat arjessa ja ammattilaisten tuella
- Aikuisten kyky tukea lasta ja nuorta mielen hyvinvoinnissa paranee
- Kynnys ottaa huoli puheeksi madaltuu
- Apua saa nopeasti ja kynnys hakea apua laskee
- Parantunut jaksaminen turvaa osaamisen ylläpidon, hoidon jatkuvuuden ja kehittämisen
- Hyvinvoiva mielenterveystyön tekijöiden joukko ja sujuvat palvelut riittävät turvaamaan palvelut

Vaikuttavien psykososiaalisten interventioiden osaaminen ja tarjonta lisääntyy

Osaaminen kohdentuu lapsen ja nuoren tarpeen mukaan

Kiitos

outi.linnaranta@thl.fi
X @olinnaranta
LinkedIn Outi Linnaranta

#mielenterveysstrategia
#ItsemurhienEhkäisy #sote #palvelut
#vaikuttavuus
#lapset #nuoret #MielenHyvinvointi

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

